

Тетяна Кравченко

Мукачівський державний університет, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Великобританія має репутацію країни класичної університетської та професійної освіти. На відміну від країн континентальної Європи, Великобританія має послідовну освітню систему, яка має подібні риси з системою США. Освітня модель Великобританії є найбільш затребувана в усьому світі і, на сьогодні вона є глобальною моделлю для стандартів вищої освіти (Бельмаз, 2010).

В даний час вищу освіту можна здобути, перш за все, в університетах або коледжах, які мають університетський статус, а також в інститутах вищої освіти. Всього у Великобританії функціонує понад 170 вищих освітніх навчальних закладів, в тому числі 102 університети, і більшість з них є державними. Університети є центрами академічної освіти і науково-дослідної роботи і навчання в них проводиться за затвердженими навчальними програмами. Після отримання ступеня бакалавра можна продовжити навчання за програмами магістра і доктора. Крім того, великі університети Великобританії включають в себе коледжі, які є його складовою.

У коледжах вищої освіти майбутні фахівці навчаються тільки за програмою бакалавра, та є вузькоспеціалізованими у таких галузях, як живопис чи дизайн. Іноді у Коледжах пропонують магістратуру. А аналізуючи вищу освіту в університетах Великобританії, необхідно зазначити, що вона реалізується за класичною трирівневою схемою з термінами навчання: бакалавр – (3-4 роки); магістр – (4-6 років) доктор – (7-9 років) (Бойчук, 2009, с. 18).

Бакалаврат (Bachelor's degree) – це перша ступінь вищої освіти в Британії. Вона передбачає отримання традиційних кваліфікацій BA або BSc,

а також BEd, BEng або LLB. У більшості університетів Великобританії ступеня бакалавра класифікуються на звичайні (ordinarydegrees) і з відзнакою (degreeswithhonours). Основна відмінність може полягати в середньому балі диплома або трудомісткості освітнього процесу, наприклад, 300 і 360 ECTS відповідно. Тип ступеня не відіб'ється на працевлаштуванні випускника, але може відіграти важливе значення при переході на наступний щабель освіти. Так, в деяких освітніх закладах студент, який закінчив бакалаврат withhonours, може вступити в докторантуру, не маючи магістерського ступеня (United Kingdom — Europeaninventoryon NQF 2014).

В Англії, Уельсі та Північній Ірландії майже всі програми бакалаврату тривають 3 роки (за винятком медицини і архітектури), так як базові знання, які складають основу першого курсу європейських і американських університетів, британські студенти отримують на підготовчих програмах. А студенти, які прагнуть отримати ступінь з відзнакою, навчаються в університеті ще один рік, а після завершення навчання готують випускню роботу. Вважається, що другий варіант передбачає більш поглиблене і спеціалізоване навчання.

У Великобританії існує багато ступенів бакалавра як з точки зору обсягу, змісту, структури програм навчання, так і з точки зору ієрархії присвоєння ступенів. У Великобританії - кожен університет видає свій власний диплом. Британські вузи володіють широкою автономією і самостійно визначають спрямованість і зміст освітніх програм. У Великобританії немає єдиного кодифікатора напрямів підготовки і відповідні йому державні освітні стандарти. Це породжує велику змістовну різноманітність присудження ступенів, наприклад: бакалавр мистецтв або гуманітарних наук (BA), бакалавр природничих наук (BSc), бакалавр технічних наук (BEng), бакалавр права (LLB), бакалавр маркетингу (BM) і ін. Причому найчастіше такі ступені відображають підготовку бакалаврів в міждисциплінарних областях.

В цьому випадку освітня програма містить дисципліни різних напрямках в певних пропорціях. Існують також інтегровані ступеня бакалавра – ВАІ, які характерні для технічних напрямів підготовки. Структури освітніх програм розраховані на безперервну багаторівневу підготовку магістрів МАІ протягом п'яти років з проміжним виходом бакалаврів ВАІ після четвертого року навчання (Воронка, 2006; Голубьонкова, 2011).

Тривалість навчання на ступінь бакалавра становить, як правило, 3-4 роки. На деяких спеціальностях (наприклад, медичних) навчання триває довше. В результаті навчання в бакалавраті студент отримує одну з академічних ступенів, тобто диплом певної якості в залежності від його успіхів, обсягу і складності виконаної роботи. Дипломи бакалавра бувають наступних видів: з відзнакою (Honours, скорочено - Hons) – прості і комбіновані: першого класу (FirstClassHonours); другого вищого класу (Upper Second Class Honours або 2: 1); другого нижчого класу (Lower Second Class Honours або 2: 2); третього класу (Third Class Honours) (United Kingdom — Europeaninventoryon NQF 2014).

Разом з тим, через високу автономність університетів і різноманітність підходів до підготовки бакалаврів в Великобританії іноді в одному і тому ж університеті можна зустріти як 3-річні, так і 4-річні програми навчання бакалаврів. Різноманітності програм підготовки бакалаврів сприяє і той факт, що традиційно в Великобританії університети – це автономні самоврядні установи, що видають власні дипломи і мають власні уявлення про якість навчальних програм, засновані на власному досвіді підготовки фахівців в умовах жорсткої конкурентної боротьби з іншими постачальниками освітніх послуг.

Бакалаврські ступені і відповідні їм дипломи мають досить гнучку градацію за рівнем і створюють хорошу платформу для вибору відповідно до цілей, амбіцій, здібностей.

Університети Великобританії пропонують велику кількість магістерських програм різного спрямування, наприклад, MSc-магістр наук (природничих наук) – 6163, MA-магістр мистецтв (гуманітарних наук) – 3 538, LL.M – магістр права 440 (Тимошенко та ін., 2004) . Серед інших програм можна відзначити MEng - магістр інженерних наук, Med – магістр педагогічних наук, MRes - магістр-дослідник, Mphil – магістр філософії, MBA - магістр ділового адміністрування та інші.

Тривалість навчання на ступінь магістра залежить від форми навчання та типу програми.

Тривалість навчання магістрів залежить від Університету, його розташування, виду магістерської програми і для очної форми становить, найчастіше, для звичайних ступенів - один рік або два роки для інтегрованих ступенів 4-5 років. Наприклад, в Оксфордському університеті тривалість програми наукових магістрів-2 роки, а академічних магістрів - 1 рік (Characteristics Statement, Master's Degree).

Правила присудження магістерського ступеня можуть дещо відрізнятися для різних університетів або навіть для різних напрямків підготовки в одному і тому ж університеті, але ці відмінності вельми незначні.

Так само, як і диплом бакалавра, магістерський диплом має декілька градацій або рівнів. Рівень магістерського диплому, що вручається випускнику, залежить від якості засвоєння ним пропонованої програми навчання, яке визначається підсумковою середньозваженою оцінкою студента, а також оцінками, отриманими за освоєння деяких окремих модулів програми. Підсумкова середньозважена оцінка характеризує весь період навчання магістра, розраховується виходячи з того, що кожна дисципліна програми магістра має свою вагу, залежить від її обсягу і складності. Так, наприклад, для інтегрованих магістрів вага оцінок з дисциплін останніх двох років навчання вище, ніж для перших двох років. Для інших магістерських

програм вага оцінки може залежати від співвідношення між аудиторною і дослідницькою роботою в оцінюваному модулі (Mastersportal).

Залежно від досягнутих їм успіхів випускник може отримати звичайний диплом (Pass), заслужений диплом (Merit) і диплом з відзнакою (Distinction). Вимоги до успішності, необхідні для отримання диплома того чи іншого рівня, викладені нижче (Голубьонкова, 2011):

Програми магістерської підготовки Великобританії можна розділити на три основні категорії за видами майбутньої професійної діяльності випускників (Вачевський, 2011; Гоголь, 2019; Горбуліч, 2016; Дослідження до дня маркетолога, 2019): магістри-дослідники (Research); спеціалізовані / просунутого рівня / академічні (Specialized / Advancedstudy / Taught) магістри; професійні / прикладні (Professional / Practice) магістри.

Такий поділ є досить умовним, оскільки відношення програми до тієї чи іншої категорії відображає лише переважну спрямованість даної програми, в той час як програма будь-якої категорії може містити в собі ознаки інших категорій, наприклад, програми підготовки академічних (Taught) і магістрів-дослідників (Research) сильно відрізняються співвідношенням між аудиторною і самостійною роботою студента в процесі навчання. Для програми академічного магістра характернее переважання аудиторної роботи, а магістри-дослідники в більшій мірі навчаються в ході самостійно проведених наукових досліджень.

Література

1. Бельмаз, Я. М. (2010). Професійний розвиток викладачів вищої школи у Великій Британії та США. (Дис. д-ра пед. наук). Горлівський державний педагогічний ін-т іноземних мов, Горлівка.
2. Бойчук, І. (2009). Науково-теоретичні основи професійної підготовки майбутніх фахівців у коледжі. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту, 12, 18–21.

3. Вачевський, М. В. (2008). Теоретико-методичні засади формування у майбутніх маркетологів професійних компетенцій. (Автореф. дис. д-ра пед. наук). Київ.
4. Воронка, Г. (2006). Зарахування до закладів вищої освіти у Канаді та Великій Британії. Вища школа, 5-6, 78–83.
5. Голубьонкова, О. О. &Брайко, М. Г. (2011). Ключові компетенції маркетолога: сучасні вимоги. Формування ринкової економіки. Спец. випуск: Маркетингова освіта в Україні, 35–43.
6. Гоголь, І. О. (2019). Формування культури професійного спілкування майбутніх маркетологів у процесі фахової підготовки. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Українська інженерно-педагогічна академія, Харків.
7. Горбуліч, І. О. (2016). Підготовка майбутніх фахівців з маркетингу до ділового спілкування засобами професійно-орієнтованої технології. (Дис. канд. пед. наук). Старобільськ.
8. Дослідження до Дня маркетолога: що пропонують сьогодні та що чекає завтра. (2019). URL: <http://kiev.grc.ua/article/25598>.
9. CharacteristicsStatement, Master'sDegree, September 2015. UK QualityCodeforHigherEducationPart A: Settingandmaintainingacademicstandards URL: <http://www.qaa.ac.uk/en/Publications/Documents/Masters-Degree-Characteristics-15.pdf>.
10. UnitedKingdom — Europeaninventoryon NQF 2014. European Centre for the Development of Vocational Training. URL: <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/country-reports/unitedkingdom-european-inventory-nqf-2014>.